

Kirje

28.2.2025

VN/20544/2024
VN/20544/2024-TEM-25

VM

TEM lausunto ministeriöille luonnoksesta hyvinvointialueiden tehtäviä koskeviksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi vuosille 2025-2029 (VN/20544)

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) kiittää mahdollisuudesta lausua hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista tavoitteista vuosille 2025 - 2029. TEM pitää erityisen hyvänä, että tavoitteilla pyritään vahvistamaan hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien hoitamista yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Lisäksi on tärkeää, että hyvinvointialueiden on otettava valtakunnalliset tavoitteet huomioon laatiessaan hyvinvointialuestrategiaa ja hyvinvointialueen palvelustrategiaa sekä valmisteltaessa muita hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamisen ja kehittämisen strategisia linjauksia.

TEM pitää erityisen kannatettavana myös tavoitetta siirtää palveluiden painopistettä kohti peruspalveluiden vastaamista sosiaali- ja terveydenhuollon haasteisiin vastaamiseksi. Oikea-aikaisella palveluihin pääsyllä voidaan ehkäistä ongelmien kasautumista ja pitkittymistä, mikä tukee myös työnhakijoiden työllistymistä.

TEM:n lausunto kohdistuu tavoitteisiin ja mittareihin, jotka liittyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliseen näitä koskevaan yhteistyöhön. Yhteistyö on tunnistettu osaksi hyvinvointialueiden toimintaedellytyksiä koskevia tavoitteita henkilöstöön ja tietoon liittyvien teemojen ohella.

TEM katsoo, että toimintaedellytyksiä koskevat teemat ovat tärkeitä ja hyvin rakennettu. Tavoitteen 10 Toimiva yhteistyö: Hyvinvointialueiden velvollisuutena on toimia yhteistyössä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan osalta ylihallinnollista yhteistyötä voisi olla tarpeen tarkastella hieman luonnoksessa ehdotettua laajemmin. Luonnoksen perusteella näyttäisi siltä, että tavoitteissa on tunnistettu riittävästi hyvinvointialueita koskeva oma lainsäädäntö, mutta jää epäselväksi, onko yhteistyövelvoitteiden osalta tunnistettu myös esimerkiksi laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023). Tämä erityislaki velvoittaa hyvinvointialueita, Kelaa ja kuntia yhteistyöhön työikäisten työllistymisen edistämiseksi. Laki velvoittaa toimijat yhteensovittamaan kunkin järjestämisvastuulla olevat (perus)palvelut työllistymistä edistäväksi kokonaisuudeksi sekä sopimaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnista ja resursoinnista. Palveluiden osalta kyse on hyvinvointialueen näkökulmasta käytännössä työkykyyn ja toimintakykyyn liittyvistä perustason sosiaali- ja terveystalveluista, joita asiakas voisi itsekin pyytää. TEM tuo myös esille, että pääasiallinen yhteistyötarve työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen välillä on konsultoivaa ja liittyy johonkin yksittäiseen palveluun tai toimeen eikä edellytä erityislain toimeenpanoa.

Työttömyyden pitkittymisen ja siihen liittyvien terveydellisten ongelmien kasautumisen ja ennaltaehkäisyn sekä kustannusten kasvun näkökulmasta olisi tärkeää, että hyvinvointialueet tunnistavat merkittävän roolinsa ja yhteistyön velvoittavuuden työllisyyden edistämiseen työikäisten kohdalla. Luonnoksessa myös todetaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on välttämätöntä väestön työ- ja toimintakyvyn vahvistamiselle sekä palvelujärjestelmän kestävyydelle ja että niiden edistämistyössä tarvitaan eri toimijoiden laajaa ja monialaista yhteistyötä, alueellisia yhteistyörakenteita ja yhteisesti sovittuja toimintakäytänteitä. TEM pitää esityksen näkökulmaa erityisen tärkeänä ja katsoo, että sama yhteistyön merkityksellisyys tulisi tunnistaa myös hyvinvointialueiden työllistymisen edistämisen toimien kohdalla. Asetettavien tavoitteiden tulisi osaltaan tukea yhteistyötä ja sen edistämistä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

TEM tuo esille, että koska hyvinvointialueiden on toimillaan edistettävä oman alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä, tulisi myös työikäisten työllistymisen edistämisen toimet tunnistaa tärkeäksi osaksi tätä kokonaisuutta ja huomioida mahdollisuuksien mukaan myös tavoitteissa.

Tavoitteiden seurantamittariin nro 76 liittyen TEM ehdottaa harkittavaksi yhteistyötä KEHA-keskuksen kanssa. Esitellyn mittarin tarkoitus on seurata hyvinvointialueen yhteistyötä muiden viranomaisien kanssa. Valtioneuvosto on asettanut työvoimaviranomaisia koskevat työllisyyden edistämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet ajalle 2025–2027. Tavoitteiden mittariston kehittämisestä vastaavalla KEHA- keskuksella on kehitteillä samankaltainen mittari, jolla seurattaisiin työvoimaviranomaisten ja muiden viranomaisten (ml. hyvinvointialueet) välistä yhteistyötä. Hyvinvointialueiden ja työvoimaviranomaisten yhteistyötä koskevien tavoitteiden mittareita voisi olla hyödyllistä kehittää yhteistyössä Keha-keskuksen ja hyvinvointialueiden mittareita kehittävän tahon kanssa.

Erityisasiantuntija

Jenni Wessman

Jakelu

VM